

UNIVERSITEIT VAN PRETORIA
UNIVERSITY OF PRETORIA
YUNIBESITHI YA PRETORIA

**‘N SOSIO-RETORIESE ONDERSOEK NA BEPAALDE BEGRIPPE
IN DIE BOEK HOSEA**

deur

Johannes Christiaan Frederik Harris

Voorgelê ter vervulling van ’n deel
van die vereistes vir die graad
Doctor Divinitatis
in die Fakulteit Teologie

Universiteit van Pretoria

PRETORIA

2008

VOORWOORD

Dit stem 'n mens tot nederigheid om 'n studie te onderneem waarin die grootheid van God en die omvang van sy genade opnuut ontdek word. Ek is terdeë bewus daarvan dat ons as nietige mense soos in hierdie studie maar net stamelend reageer in ons nadenke en reaksie op God en sy Woord.

Ek spreek graag my opregte dank en waardering uit teenoor God vir die krag en genade om hierdie studie te kon voltooi.

Ek bedank ook graag die volgende persone wie se hulp en ondersteuning my uiteindelik tot die voltooiing van my studie gehelp het:

My promotor en studiebegeleier was professor Pieter Venter wat met kundigheid, deeglikheid en groot geduld my aangespoor het om my studie te voltooi.

My aanvanklike studiebegeleier met die aanvang van my studie was professor Wil Vosloo wat by my die voorliefde vir Hosea geprikkel het en my aangespoor het om te bly studeer.

My huisgesin het met geduld en onderskraging my toegelaat om lang tye van afsondering besig te wees met my studies. Baie dankie vir julle begrip.

My familie wat belanggestel en aangemoedig het.

My vriende wat my ondersteun het.

Die gemeente Potgietersrus-Suid waar ek werk is die mense wat deur begrip en voortdurende belangstelling my gehelp het om te volhard.

Die Universiteit van Pretoria vir hulle gracie vir die voltooiing van hierdie byna nimmereindigende studie.

SOLI DEO GLORIA!

PRETORIA

2008

INHOUDSOPGAWE

VOORWOORD	2
HOOFSTUK 1 PROBLEEMSTELLING EN HIPOTESE	13
1.1 Probleemstelling	13
1.2 Doelstelling en Motivering	14
1.3 Hipotese	15
HOOFSTUK 2 WERKSWYSE	18
2.1 Inleiding	18
2.2 Vertrekpunte	18
2.3 Eksegetiese metode	19
2.3.1 Die gebruikte teks	19
2.3.2 Die keuse en afbakening van tekseenhede vir ondersoek	20
2.3.2.1 Keuse van perikope	20
2.3.2.2 Literêre kritiek	21
2.3.2.3 Tekskritiese en leksikale aangeleenthede	22
2.3.2.4 Vertaling	24
2.3.2.5 Sosio-Retoriese ondersoek	24
(a) Inwendige tekstualiteit (<i>inner texture</i>)	26
(i) Herhalende tekstualiteit en patroon	26
(ii) Progressiewe tekstuur en patroon	27
(iii) Narratiewe tekstualiteit en patroon	27
(iv) Opening-middel-afsluiting tekstualiteit en patroon	28
(v) Argumentatiewe tekstuur en patroon	29
(vi) Sensories-estetiese tekstuur en patroon	29
(b) Intertekstualiteit	31

Ekskursus 1: Die tegniek van Intertekstualiteit	33
(i) Mondeling-Skriftelike Intertekstualiteit	34
(ii) Intertekstualiteit op sintaktiese vlak	35
(iii) Intertekstuele Semantiek	36
(iv) Die kommunikasiesituasie	36
(v) Funksie van Intertekstualiteit	37
(c) Sosiale en kulturele tekstualiteit	39
(d) Ideologiese tekstualiteit	40
(e) Sakrale tekstualiteit	41
Ekskursus 2: Bepaalde Teologiese perspektiewe op die Noordelike en Suidelike Ryke gedurende die agste eeu voor Christus	42
1. Staatkundige gebeure waarin die Godsbegrip ontwikkel het	42
1.1 Die ontwikkeling in die Noordelike Ryk Israel	42
1.2 Die ontwikkeling in die Suidelike Ryk Juda-Jerusalem	44
2. Die kultus	46
3. Verhouding tussen Koning, Kultus, Priester en Buitelandse Sake	49
4. Die sosiale wêreld van die profeet Hosea	49
5. Samelewingsprosesse gedurende die agste eeu	51
5.1 Verbreking van die stamverband	51
5.2 Koninklike landboukundige intensifikasie	51
5.3 Die invloed van die “dienaars van die koning”	52
5.4 Die marginalisering van vroue	52

HOOFSTUK 3 EKSEGESE	54
3.1 HOSEA 2: 4-25 [2:1-22]	54
Samestelling en struktuur van die boek Hosea	54
3.1.1 Verkenning van die teks	56
3.1.2 Afbakening van die teks	57
3.1.3 Vasstelling van die teks	58
3.1.4 Teks ontleding	62
3.1.4.1 Woord ontleding	62
Ekskursus 1: Die betekenis van die werkwoord זנה en die identiteit van Gomer as אשת זנונים in die boek Hosea	66
Ekskursus 2: Die betekenis van die bruidsgeskenke in Hosea 2:21-22	68
Ekskursus 3: Die betekenis van die werkwoord ידע in boek Hosea	69
3.1.4.2 Analise van poëtiese struktuur	71
3.1.4.3 Bespreking van struktuur	78
3.1.4.4 Inwendige tekstualiteit (<i>inner texture</i>)	79
(i) Herhalende tekstualiteit en patroon	79
(ii) Progressiewe tekstuur en patroon	84
(iii) Narratiewe tekstualiteit en patroon	85
(iv) Opening-middel-afsluiting tekstualiteit en patroon	85
(v) Argumentatiewe tekstualiteit en patroon	86
(vi) Sensories-estetiese tekstualiteit en patroon	86
a. Sone van “ <i>emotion-fused</i> ” denke	86
b. Sone van “ <i>self-expressive speech</i> ”	87
c. Sone van “ <i>purposeful action</i> ”	88

3.1.5	Intertekstualiteit	89
3.1.5.1	Mondeling-Skriftelike Intertekstuur	89
3.1.5.2	Sosiale Intertekstuur	90
3.1.5.3	Kulturele Intertekstuur	90
3.1.5.4	Historiese Intertekstuur	91
3.1.6	Sosiale en Kulturele intertekstuur	92
3.1.6.1	Bepaalde sosiale onderwerpe	92
3.1.6.2	Algemene sosiale en kulturele onderwerpe	92
3.1.6.3	Kulturele kategorieë	93
3.1.7	Ideologiese tekstuur	94
3.1.8	Sakrale tekstuur	94
3.1.9	Opsomming	94
3.2	HOSEA 3:1- 5	99
3.2.1	Verkenning van die teks	99
3.2.2	Afbakening van die teks	100
3.2.3	Vasstelling van die teks	101
3.2.4	Teks ontleding	103
3.2.4.1	Woord ontleding	103
	Ekskursus: Die betekenis van die woord אהב	
	in die boek Hosea	104
3.2.4.2	Analise van poëtiese struktuur	105
3.2.4.3	Bespreking van struktuur	107
3.2.4.4	Inwendige tekstualiteit (<i>inner texture</i>)	109
(i)	Herhalende tekstualiteit en patroon	109
(ii)	Progressiewe tekstuur en patroon	110
(iii)	Narratiewe tekstualiteit en patroon	111
(iv)	Opening-middel-afsluiting tekstualiteit en patroon	111

(v)	Argumentatiewe tekstualiteit en patroon	111
(vi)	Sensories-estetiese tekstualiteit en patroon	112
	a. Sone van “ <i>emotion-fused</i> ” denke	112
	b. Sone van “ <i>self-expressive speech</i> ”	112
	c. Sone van “ <i>purposeful action</i> ”	113
3.2.5	Intertekstualiteit	113
3.2.5.1	Mondeling-Skriftelike Intertekstuur	113
3.2.5.2	Sosiale Intertekstuur	114
3.2.5.3	Kulturele Intertekstuur	114
3.2.5.4	Historiese Intertekstuur	114
3.2.6	Sosiale en Kulturele intertekstuur	115
3.2.6.1	Bepaalde sosiale onderwerpe	115
3.2.6.2	Algemene sosiale en kulturele onderwerpe	115
3.2.6.3	Kulturele kategorieë	116
3.2.7	Ideologiese tekstuur	116
3.2.8	Sakrale tekstuur	117
3.2.9	Opsomming	117
3.3	HOSEA 4:1-5:7	121
3.3.1	Verkenning van die teks	121
3.3.2	Afbakening van die teks	122
3.3.3	Vasstelling van die teks	123
3.3.4	Teks ontleding	137
3.3.4.1	Woord ontleding	137
	Ekskursus: Die betekenis van die woord אמת	
	in die boek Hosea	142
3.3.4.2	Analise van poëtiese struktuur	142
3.3.4.3	Bespreking van struktuur	148

3.3.4.4	Inwendige tekstualiteit (<i>inner texture</i>)	150
(i)	Herhalende tekstualiteit en patroon	150
(ii)	Progressiewe tekstuur en patroon	151
(iii)	Narratiewe tekstualiteit en patroon	152
(iv)	Opening-middel-afsluiting tekstualiteit en patroon	153
(v)	Argumentatiewe tekstualiteit en patroon	153
(vi)	Sensories-estetiese tekstualiteit en patroon	154
	a. Sone van “ <i>emotion-fused</i> ” denke	155
	b. Sone van “ <i>self-expressive speech</i> ”	155
	c. Sone van “ <i>purposeful action</i> ”	156
3.3.5	Intertekstualiteit	157
3.3.5.1	Mondeling-Skriftelike Intertekstuur	157
3.3.5.2	Sosiale Intertekstuur	159
3.3.5.3	Kulturele Intertekstuur	160
3.3.5.4	Historiese Intertekstuur	160
3.3.6	Sosiale en Kulturele intertekstuur	161
3.3.6.1	Bepaalde sosiale onderwerpe	161
3.3.6.2	Algemene sosiale en kulturele onderwerpe	162
3.3.6.3	Kulturele kategorieë	163
3.3.7	Ideologiese tekstuur	163
3.3.8	Sakrale tekstuur	164
3.3.9	Opsomming	165
3.4	HOSEA 6:1-6	167
3.4.1	Verkenning van die teks	167
3.4.2	Afbakening van die teks	168
3.4.3	Vasstelling van die teks	169
3.4.4	Teks ontleding	171

3.4.4.1	Woord ontleding	171
3.4.4.2	Analise van poëtiese struktuur	173
3.4.4.3	Bespreking van struktuur	174
3.4.4.4	Inwendige tekstualiteit (<i>inner texture</i>)	176
(i)	Herhalende tekstualiteit en patroon	176
(ii)	Progressiewe tekstuur en patroon	178
(iii)	Narratiewe tekstualiteit en patroon	179
(iv)	Opening-middel-afsluiting tekstualiteit en patroon	179
(v)	Argumentatiewe tekstualiteit en patroon	179
(vi)	Sensories-estetiese tekstualiteit en patroon	180
	a. Sone van “ <i>emotion-fused</i> ” denke	180
	b. Sone van “ <i>self-expressive speech</i> ”	181
	c. Sone van “ <i>purposeful action</i> ”	181
3.4.5	Intertekstualiteit	182
3.4.5.1	Mondeling-Skriftelike Intertekstuur	182
3.4.5.2	Sosiale Intertekstuur	182
3.4.5.3	Kulturele Intertekstuur	183
3.4.5.4	Historiese Intertekstuur	183
3.4.6	Sosiale en Kulturele intertekstuur	184
3.4.6.1	Bepaalde sosiale onderwerpe	184
3.4.6.2	Algemene sosiale en kulturele onderwerpe	184
3.4.6.3	Kulturele kategorieë	185
3.4.7	Ideologiese tekstuur	185
3.4.8	Sakrale tekstuur	185
3.4.9	Opsomming	185
3.5	HOSEA 11:1-11	188
3.5.1	Verkenning van die teks	188

3.5.2	Afbakening van die teks	189
3.5.3	Vasstelling van die teks	191
3.5.4	Teks ontleding	197
3.5.4.1	Woord ontleding	197
3.5.4.2	Analise van poëtiese struktuur	201
3.5.4.3	Bespreking van struktuur	206
3.5.4.4	Inwendige tekstualiteit (<i>inner texture</i>)	211
(i)	Herhalende tekstualiteit en patroon	211
(ii)	Progressiewe tekstuur en patroon	212
(iii)	Narratiewe tekstualiteit en patroon	213
(iv)	Opening-middel-afsluiting tekstualiteit en patroon	214
(v)	Argumentatiewe tekstualiteit en patroon	214
(vi)	Sensories-estetiese tekstualiteit en patroon	214
	a. Sone van “ <i>emotion-fused</i> ” denke	215
	b. Sone van “ <i>self-expressive speech</i> ”	216
	c. Sone van “ <i>purposeful action</i> ”	216
3.5.5	Intertekstualiteit	218
3.5.5.1	Mondeling-Skriftelike Intertekstuur	218
3.5.5.2	Sosiale Intertekstuur	218
3.5.5.3	Kulturele Intertekstuur	219
3.5.5.4	Historiese Intertekstuur	219
3.5.6	Sosiale en Kulturele intertekstuur	220
3.5.6.1	Bepaalde sosiale onderwerpe	220
3.5.6.2	Algemene sosiale en kulturele onderwerpe	221
3.5.6.3	Kulturele kategorieë	221
	Ekskursus: Die gebruik van die term בעל in die boek Hosea	222

3.5.7 Ideologiese tekstuur	223
3.5.8 Sakrale tekstuur	224
3.5.9 Opsomming	224
HOOFSTUK 4 GEVOLGTREKING	228
4.1 Interaktiewe kontak	228
4.2 Die huweliksgeskenke / huweliksbeloftes van Jahwe aan Israel (מהר)	236
4.2.1 Die huweliksmetafoor as <i>vehicle</i> vir die verbondsrelasie	236
4.2.2 Israel se ontrouheid as verloopte liefde	237
4.2.3 Jahwe se bruidskat as <i>challenge</i> binne die status- / skandekultuur	238
4.2.4 Israel se terugkeer as <i>response</i> op Jahwe se liefde	239
4.2.5 Die erkenning van Jahwe as verbondsherstel	239
4.2.6 Kwesbaarheid en medelye as dryfkrag vir Jahwe se getrouheid	240
4.3 Die betekenisnuanses van die besproke verhoudingswoorde	241
4.4 Drie sentrale terme as dieptepunt van verbondsharmonie	244
OPSOMMING	247
SUMMARY	250
BIBLIOGRAFIE	253

OPSOMMING

‘n Sosio-Retoriese ondersoek na bepaalde begrippe in die boek Hosea.

deur

Johannes Christiaan Frederik Harris

Promotor : Prof dr PM Venter

Departement : Ou Testament

Graad: Doctor Divinitatis

Die proefskrif behels ’n eksegetiese studie van vyf verteenwoordigende tekseenhede uit die boek Hosea, naamlik Hosea 2:4-25 [2:1-22]; 3:1-5; 4:1-5:7; 6:1-6 en 11:1-11. Die doel van die ondersoek is om deur gebruik te maak van sosio-retoriese analise, aan te dui hoe verhoudingsterme in die boek Hosea in hulle kombinasie met mekaar ’n bepaalde betekenisnuanse dra, dog in elke nuwe konteks word hulle op ’n eiesoortige manier aangewend.

In hoofstuk 1 (Probleemstelling en hipotese) word aangedui dat die huweliksbeeld waarin die versteurde verhouding van Israel-Juda en Jahwe soos gesimboliseer in die verhouding tussen die profeet Hosea en sy “promiskieuse” vrou sentraal in die boek staan. Verhoudingsterme is derhalwe ’n belangrike sleutel tot die verstaan van die boek. Sekere terme is verwant aan mekaar. Verwantskappe vorm assosiasies wat weer nuwe betekenisse bepaal. Hierdie semantiese verwantskappe moet bepaal word om die dieperliggende en genuanseerde betekenisse bloot te lê.

Die hipotese wat in hierdie proefskrif beredeneer word, is:

Die eindredaktor van die boek Hosea ontleen aan sy leefwêreld bepaalde begrippe/terme, waaronder חסד, רחם, ידע, שוב, זנה, צדק, משפט, אמת en אהב. Hierdie begrippe dra elkeen 'n hele belading van sosio-literêre betekenis(se). Deur hierdie begrippe in 'n beplande komposisie byeen te bring, bring die outeur(s) ook hierdie betekenis beladings in interaktiewe kontak met mekaar en lei dit tot die kulminering van sentrale begrippe wat die boodskap van die boek omvattend raak. Hierdie sentrale begrippe is naamlik אהב (liefde as lewensoriëntasie), ידע (erkenning van Jahwe se sorg) en חיה לפני (lewe voor sy aangesig). Die ondersoek na hierdie newestelling van begrippe en meegaande interaksie van betekenis kontekste is nog nie omvattend genoeg ondersoek nie. Deur 'n metode van sosio-retoriese analise wil die navorsing hierdie gaping opvul en 'n eie teorie ontwikkel oor die betekenis van hierdie begrippe in die boek Hosea.

In hoofstuk 2 (Werkswyse) word die metode wat in die proefskrif gevolg is, beskrywe. Die teks van Hosea is die primêre fokus van die studie en daar word in die eksegetiese *teks-immanent* en *histories-sosiologies* met die teks gewerk.

Die literêre, sosiale, ideologiese en teologiese konteks word verreken as deel van die histories-sosiologiese ondersoek.

In Hoofstuk 3 (Eksegese van geselekteerde perikope uit Hosea) word die perikope in detail onder die volgende temas ontleed:

- Verkenning van die teks;
- Afbakening van die teks;
- Vasstelling van die teks ;
- Teks ontleding;
- Intertekstualiteit;

- Sosiale en Kulturele Tekstuur;
- Ideologiese Tekstuur;
- Sakrale Tekstuur;
- Opsomming.

In Hoofstuk 4 (Gevolgtrekking) word die interaktiewe kontak grafies uitgebeeld en bespreek en betekenisnuanserings van die terme uitgebeeld deur 'n toepassing op die huwelikgeskenke van Jahwe aan Israel. Die verskillende betekenis van die ondersoekte verhoudingsterme word dan aangedui. Die gesamentlike drakrag van die woorde se oogmerk word uiteindelik as *verbondsharmonie* beskryf.

SUMMARY

A Sosio-Rhetorical study on certain words in the book Hosea.

by

Johannes Christiaan Frederik Harris

Promotor : Prof dr PM Venter

Department : Old Testament

Graad: Doctor Divinitatis

The dissertation involves an exegetical study of five representative text units from the book Hosea, namely Hosea 2:4-25 [2:1-22]; 3:1-5; 4:1-5:7; 6:1-6 and 11:1-11. The purpose of the analysis is to indicate through the use of sosio-rhetorical analysis, how relations terminology in the book Hosea in their combination with each other, constitute a certain nuance in their meaning, although they are used differently in every new context.

In Chapter 1 (Hypothesis), the marriage-image wherein the disturbed relationship between Israel-Judah and Jahwe, as symbolized in the relationship between the prophet Hosea and his promiscuous wife, is shown to be central in the book. Relationship-terminology is thus an important key to the understanding of the book. Certain terms are related to one another. Relations create associations which determine new meanings. These semantic is established to expose the nuanced meanings.

The hypothesis of this dissertation is as follows:

The end-redactor of the book Hosea derives from his own world certain notions, among whom **חַסֵּד**, **רַחֵם**, **יָדַע**, **שׁוּב**, **זָנָה**, **צַדִּיק**, **מִשְׁפָּט**, **אֲמֵת** and

אהב. These notions / concepts carries each a whole load of sosio-literary meanings. By bringing these concepts in a planned composition together, the author(s) bring(s) these loadings in interactive contact with eachother with the effect that it culminates in central notions which affect the message of the book comprehensively. These central notions is **אהב** (love as life-orientation), **ידע** (acknowledgement of the care of Jahweh) and **חיה לפני** (to live before Jahweh). The research to these parathesis of notions / concepts and accompanying interaction of context-of- meanings had not been researched comprehensively enough. The research in this study tries to fill these gap through a method of sosio-rhetoric analysis and expose an own theory on the meaning of these concepts in the book Hosea.

In Chapter 2 (Procedure) the method of these research is described. The text of Hosea is the primary focus of this study. The exegesis works *text-immanent* and *historical-sosiological* with the text. The literary, social, ideological and theological context is part of the historical-sosiological research.

In Chapter 3 (Exegesis of selected percopets from Hosea) the pericopes are analized in detail under the following themes:

- Exploring the text;
- Demarcation of the text;
- Establishing of the text;
- Text analysis;
- Intertextuality;
- Social and Cultural Texture;
- Ideological Texture;
- Sacral Texture
- Summary.

In Chapter 4 (Conclusion) the interactive contact is grafically portrayed and discussed. The different nuances of the terms is portrayed by applying it to the marriage-gifts of Jahweh to Israel. The different meanings of the researched terms is denoted. The collective capacity of the intention of the words is finally described as covenant-harmony.

socio-rhetorical analysis

relationship terminology

bridal gifts

semantic fields

inner texture

interactive contact

text immanent

historical-sociological

intertextuality

covenant-harmony